

Asia: VN/8392/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 a § Maksun periminen / Uttag av avgif

Asiakasmaksujen perinnässä olisi käytettävä muita tahoja kuin ulkopuolisia perintätoimistoja. Perintätoimistojen asiakasmaksun perimisestä ottamat maksut sekä perintätoimiston kanssa asiointista syntyvät kulut saattavat syventää jo valmiiksi heikosti toimeentulevien asiakkaiden taloudellista tilannetta. Jos nimenomaisesti halutaan ulkoistaa palvelu yksityiselle perintätoimistolle, olisi kunnan varmistettava, etteivät perintätoimiston laskuttamat perintäkulut tule kohtuuttomaksi lisärasitteeksi vähävaraiselle asiakkaalle.

2 b § Päätös maksukyvyn mukaan määräytyvästä maksusta / Beslut om avgift som bestäms enligt betalningsförmågan

-

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu / Avgift för oanvänd service

-

5 § Maksuttomat terveyspalvelut / Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Monimuotoiset perheet -verkosto kiittää asiakasmaksulain uudistusta kokonaisuutena siitä, että se tekee lasten poliklinikkakäynnit maksuttomiksi ja laajentaa aikuisten käyntien maksuttomuutta terveydenhoitajakäynteihin sekä mielenterveyspuolelle. Nämä muutokset helpottavat etenkin erityisen haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä, joiden kohdalla on riski, että asiakasmaksu nostaa hoitoon ajoissa hakeutumisen kynnyksiä. Näin esitys myös tukee hallituksen tavoitetta sosiaali- ja terveyspalvelujen painopisteen siirtämisestä ennaltaehkäisevään ja varhaisen vaiheen hoitoon.

Poliklinikkakäyntien maksuttomuus tulisi ulottaa paitsi lapsiin ja nuoriin, myös poliklinikkakäynteinä erikoissairaanhoidossa tehtävään raskauden seurantaan. Raskauden seurannat toteutuvat pääsääntöisesti suuressa osassa kunnista maksuttomasti neuvolan lääkärin toteuttamana.

Riskiraskauksissa ja muissa erikoissairaanhoidon osaamista vaativissa tilanteissa poliklinikan tekemä raskauden seuranta on kuitenkin maksullista.

Esimerkiksi monisikiöraskaus luokitellaan aina riskiraskaudeksi ja sitä seurataan maksullisesti poliklinikkakäynneillä. Lisäksi raskauden seurantaan liittyy keskimäärin useampia ultraäänitutkimuksia kuin normaalisti etenevissä raskauksissa. Myös esimerkiksi päihteitä käyttävien äitien HAL-seurantakäynnit ovat maksullisia, ja tämä voi osaltaan haitata heidän mahdollisuuksiaan tai motivaatiotaan käydä seurannassa.

Tässä pykälässä säädetty seksiteitse tarttuvien tautien ehkäisyyn määrättävän hoidon maksuttomuus on erinomainen linjaus.

6 a § Maksukatto / Avgiftstak

Pienituloisten sairastavuus on Suomessa keskimäärin suurempaa kuin suurituloisten. Terveystieteiden maksuja sekä maksukattoa on korotettu toistuvasti samalla kuin erityisesti pienituloisten ja tukia saavien henkilöiden taloudelliset tuet on osittain jäädytetty indeksikorotusten osalta. Siksi reaalin maksukatto on pienituloisille suhteessa huomattavasti suurentunut. Suomessa maksut ovat myös suuremmat kuin keskimäärin muissa EU-maissa. Asiakasmaksulaissa tulisi pienentää pienituloisten maksuja ja alentaa maksukattoa. Monimuotoiset perheet -verkosto esittää maksukattojen indeksikorotusten jäädyttämistä 4 vuoden ajaksi, jotta reaalin maksukaton nousu saadaan pysäytettyä.

Verkosto kiittää maksukattoa kerryttävien maksujen alueen laajentamista. Jo tehtyjen laajennusten lisäksi myös lyhytaikaisen perhehoidon sisällyttämistä maksukattoon olisi harkittava. Tällä hetkellä lyhytkestoinen ympärivuorokautinen ja osavuorokautinen perhehoito eivät ole tasa-arvoisessa asemassa muihin lyhytaikaishoidon vaihtoehtoihin nähden.

On hyvä, että lapsella ja vanhemmalla on joissain tilanteissa yhteinen maksukatto. Maksukattojen tulee kuitenkin olla aina perhekohtaisia eli jokaisen perheenjäsenen maksut kerryttävät samaa maksukattoa. Tämän tulee päteä myös kotona asuviin 18 vuotta täyttäneisiin nuoriin.

Maksukattojen täyttymisen seuranta tulisi asettaa kuntien ja myöhemmin maakuntien vastuulle. Harva paljon palveluja käyttävä asiakas pystyy itse seuraamaan maksukaton täyttymistä, mikä johtaa tilanteisiin, joissa maksukaton täyttyminen jää sekä asiakkaalta että järjestelmältä huomaamatta. On kestävä ajatus, että maksukaton täyttymistä on seurattava erillisellä paperisella seurantakortilla. Maksukaton täyttymisen seuraamiseen tulisi rakentaa selkeä tulorekisteriä vastaava järjestelmä, joka kertoo asiakkaalle sekä tähän mennessä kertyneet maksut että jäljellä olevan summan siihen, kun maksukatto täyttyy.

Liikaa perityt maksut pitää palauttaa asiakkaalle automaattisesti eikä velvoittaa asiakkaita anomaan rahojaan takaisin itse. Maksukattojen täyttymisen itse seuraaminen on haastavaa etenkin niille henkilöille, joilla on jo valmiiksi paljon kuormitusta elämässä. Siksi on todennäköistä, että juuri ne ihmiset, jotka eniten tarvitsisivat maksukaton täyttymistä, eivät sitä itse huomaa.

7 b § *Palvelun pitkäaikaisuus / Servicens långvariga karaktär*

Lapsiperheen kotipalvelua ei tule määritellä lähtökohtaisesti pitkäkestoiseksi palveluksi. Lapsiperheen kotipalvelu tulee nähdä tilapäisenä elämäntilanteeseen liittyvänä avun tarpeena eikä määritellä maksua ensisijaisesti säännölliseksi kuukausimaksuperusteiseksi ikäihmisten kotipalvelun tapaan.

7 c § *Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu / Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård*

-

10 b § *Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkäaikaisesta perhehoidosta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och för långvarig sluten vård*

-

10 c § *Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa / Avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård*

-

10 d § *Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa / Särskilda avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård*

-

10 e § *Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu / Avgift för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

-

10 f § *Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

-

10 g § Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkäaikaisessa asumispalvelussa / Avdrag från inkomsterna för fortgående och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

-

10 h § Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut / Stödtjänster och tjänster i samband med boendeservice

-

10 i § Laskennallinen metsätulo / Kalkylerad inkomst av skog

-

10 j § Maksun määrääminen ja tarkistaminen / Bestämmande och justering av avgift

-

10 k § Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun / Hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften

-

11 § Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen / Nedsättning och eftergift av avgift

Mahdollisuus jättää asiakasmaksu perimättä tai alentaa maksua asiakkaan hakemuksesta tai kunnan tai kuntayhtymän omasta aloitteesta on kiitettävä. Tähän olisi kuitenkin luotava myös selkeä kriteeristö, joka olisi helposti saatavilla, ja mahdollisuudesta tulisi tiedottaa järjestelmällisesti ja kattavasti.

13 § Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu / Avgift av dem som inte är bosatta i Finland

-

14 § Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle tai kuntayhtymälle / Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller samkommunen

-

14 a § Viranomaisten tiedonsaantioikeus / Myndigheternas rätt att få upplysningar

-

15 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

-

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021) Ikraftträdande

-

Moring Anna
Monimuotoiset perheet -verkosto